

Kompetens 2025

Utbildning för en
hållbar framtid på Åland

integration

digitalisering

hållbarhet

entreprenörskap

flexibilitet

jämlikhet

- att lära sig att lära

I dagens snabba och rörliga samhälls- och arbetsliv är det svårt att fastställa vilka färdigheter och kunskaper som är gångbara bortom år 2025.

Förmågan att tillägna sig ny kunskap – att lära sig att lära – blir avgörande både i samhället och i arbetslivet. Mot bakgrund av detta är det viktigt att skolan kan anpassa sig och snabbt hantera nya situationer.

Ålands landskapsregering och lagting har på förslag av en parlamentariskt tillsatt utbildningsdelegation antagit sex ledord som ska prägla utvecklingen inom den åländska skolan och utbildningen fram till 2025. Ledorden är:

HÅLLBARHET
ENTREPRENÖRSKAP
DIGITALISERING
FLEXIBILITET
JÄMLIKHET
INTEGRATION

UTBILDNING PÅ ÅLAND IDAG

Styrkor

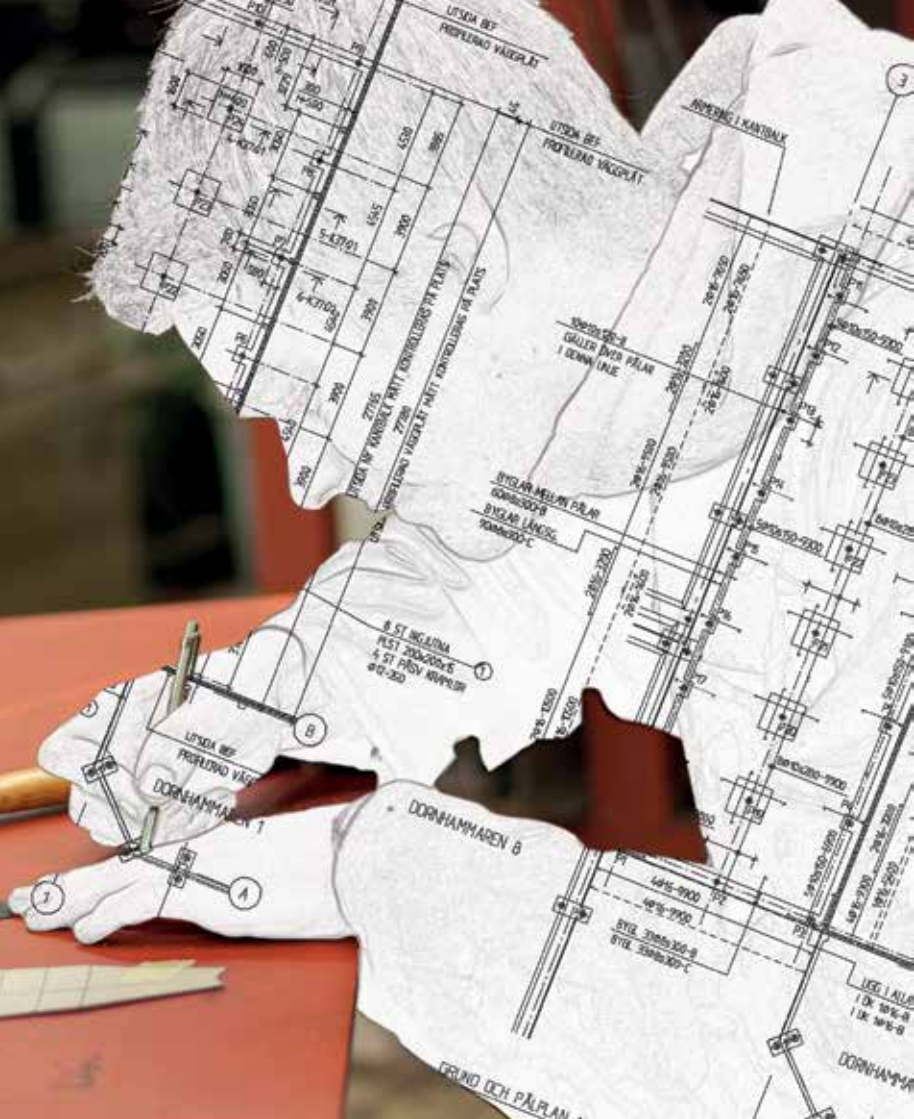
- Bred lärarkompetens.
- Små undervisnings- och studerandegrupper i trygg inlärningsmiljö.
- Utrustning och lokaler av hög standard.
- Goda resultat i internationella mätningar.
- Enkel byråkrati och korta beslutsvägar.
- Närhet till arbetslivet.

Utmaningar

- Utbildningspolitiken ska koordineras med strategin för ett hållbart Åland 2051, med fokus på samhällsplanering, ekonomisk tillväxt, ökad skattekraft och hållbar utveckling.
- Utbildningsutbudet behöver anpassas till omvärlden och samhällsutvecklingen för att möta arbetslivets behov.
- Skolan behöver modeller för användning av digitala verktyg i lärandet.
- Lärmiljöer och undervisningsmetoder måste bättre främja kreativitet, problemlösning och förmåga att hantera komplexa sammanhang.

HÅLLBAR UTVECKLING

En utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov.
(Brundtlandkommissionens rapport "Vår gemensamma framtid", FN 1987)

Ansvar och möjligheter bortom imorgon

Det är i skolan som framtidens hållbara entreprenörer, innovatörer och uppfinnare vaknar och utvecklas. Den åländska skolan ska ge allmänna färdigheter för ett livslångt lärande. Men skolan ska också själv vara ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbar.

Det åländska utbildningssystemet ska stå för en hållbar ekonomisk, ekologisk, kulturell, social och kompetensmässig utveckling. Kunskap och innovation är en förutsättning för att garantera lokal framgång i en internationaliserad värld och för att skapa ett livskraftigt och utvecklingsbenäget samhälle.

Arbete sker allt mer i internationella nätverk och mångkulturella sammanhang där olika deltagare tillsammans söker nya lösningar. Genom olika former av utbyten och samarbeten kan vi öka kunskapen i främmande språk. Ett nära samarbete mellan representanter i arbetsliv och utbildning garanterar att utbildningen blir relevant och att de studerande får den kompetens som efterfrågas. Lärande i arbete är ett viktigt verktyg för detta.

Skolan och utbildningen ska vara en lärande miljö som utvecklas genom kritisk och konstruktiv dialog mellan lärare och elever. Man delar kunskap, utvecklar och växer tillsam-

mans i en trygg miljö. Elever och studerande ska kunna påverka sitt lärande och sin studieväg.

Genom samarbete, god genomströmning, färre studieavbrott och en fungerande validering av kunskap som förvärvats tidigare, utnyttjas skolans resurser i form av lärare och lokaler bättre.

Undervisning och lärande för hållbar utveckling karaktäriseras av:

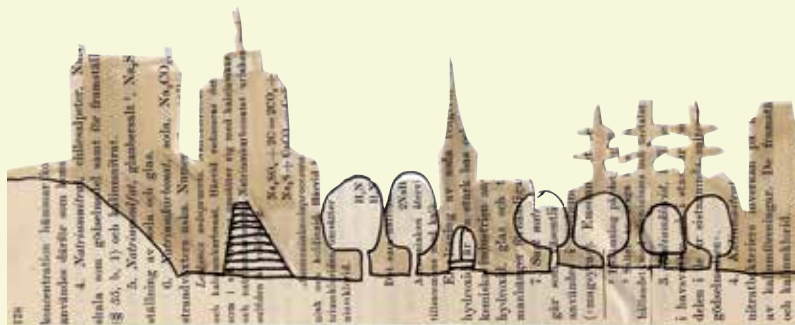
- ▶ Eget inflytande och demokratiska arbetsätt.
- ▶ Ämnesöverskridande samarbeten.
- ▶ Kreativa och flexibla undervisningsmetoder.
- ▶ Individanpassade studievägar.
- ▶ Samverkan med näringslivet.
- ▶ God genomströmning och få studieavbrott.
- ▶ Internationalisering.
- ▶ Livslångt lärande.

Mål för en hållbar utbildning

- ▶ Våra studerande har stark studiemotivation, kreativitet, nyfikenhet och vilja till nyskapande och medverkar själva i beslut kring sin utbildning.
- ▶ Väl fungerande validering av tidigare förvärvade kunskaper och kompetenser.
- ▶ Utbildningsutbudet uppfyller befintliga behov och svarar för framtida strukturomvandlingar.
- ▶ Högskolan på Åland fungerar som en motor för innovation och utveckling.
- ▶ Kunskapen och förmågan att röra sig i och mellan olika kulturer är stark.
- ▶ Åländska utbildningsarrangörer samarbetar med externa.
- ▶ Högskoleutbildningens finansieringsgrunder förnyas.
- ▶ Skolan har ett nytt kvalitetssystem som tar hänsyn till bland annat nyckelkompetenser, genomströmning samt internationella och lokala samarbeten.

Planerade insatser

- ▶ Arbetssätt och metoder tas fram som säkerställer nyckelkompetenser för ett livslångt lärande.
- ▶ Estetiska och praktiska färdigheter ges större tyngd inom olika ämnesområden.
- ▶ Möjlighet till individuella studievägar skapas genom samverkan mellan utbildningar.
- ▶ Utbildningen utvärderas och utvecklas utifrån nya perspektiv såsom jämställdhet, produktivitet, ekonomi och konkurrenskraft.
- ▶ Samarbete mellan arbetsliv och skola stärks på alla nivåer.
- ▶ Ett forskningsråd inrättas och utbildningar på mastersnivå i Högskolan på Åland fastställs.
- ▶ Konkreta kvalitetskriterier för gymnasieutbildningen tas fram.
- ▶ Verksamhetsanpassade styrnings- och resultatuppföljningssystem.
- ▶ Förlängda budgeteringsperioder för långsiktighet i planeringen.

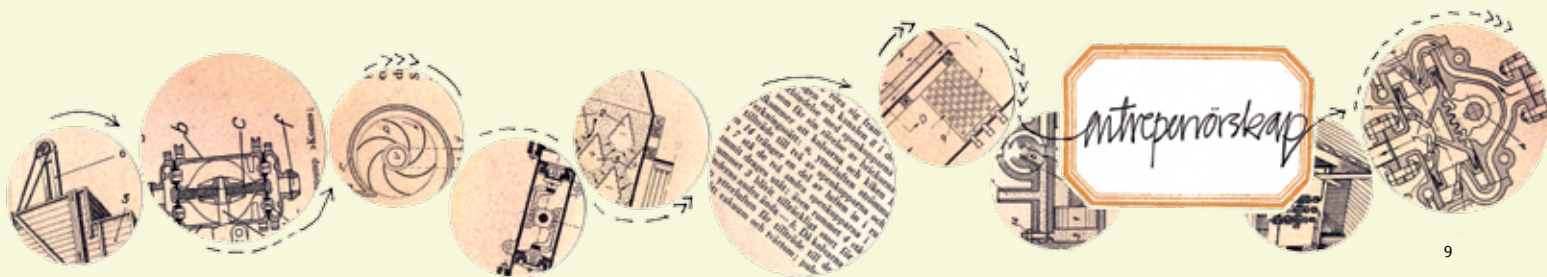
LEDORD: ENTREPRENÖRSKAP

I skolan skapas framtidens företagare

Entreprenörskap i skolan förbereder elever och studerande för att verka på en snabbt föränderlig arbetsmarknad. Den åländska skolan ska väva samman företagsamhet, intraprenörskap och entreprenörskap och utveckla elevernas kreativa och kommunikativa färdigheter.

Entreprenörskap i skolan handlar om allt från ren kunskap om att starta och driva företag till främjande av kreativitet, nyfikenhet, fantasi, självkänsla och självständigt tänkande - färdigheter som behöver tränas och uppmuntras från tidig ålder. Ett entreprenörs-mässigt förhållningssätt utvecklas i kreativa, innovativa och tillåtande inlärningsmiljöer och i sammanhang som spänner över flera olika skolämnen.

Systematisk entreprenörsverksamhet erbjuds idag genom bland annat projektet Ung Företagsamhet. Eleverna ska även i samarbete med Ålands Näringsliv ges inblick i olika slags företagsverksamhet. Kontakten mellan studerande i Ålands gymnasiums skolor bör intensifieras för att främja utbyte av idéer och skapa nytänkande nätverk.

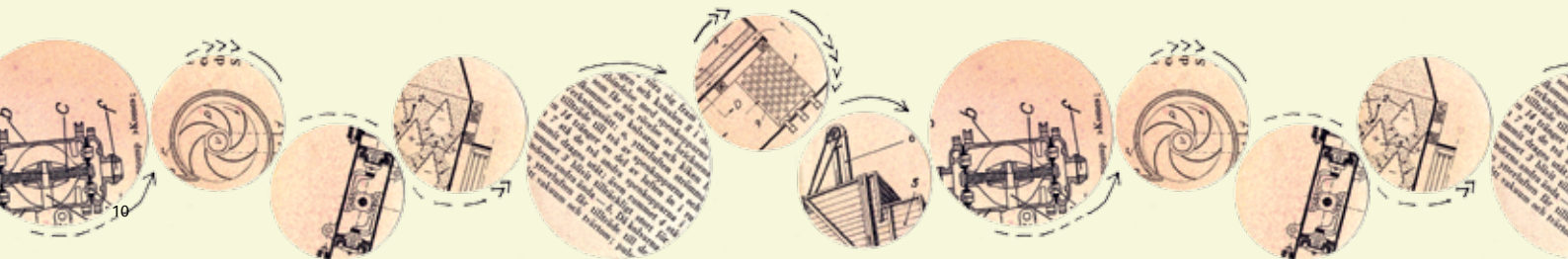

ENTREPRENÖRSKAP

Entreprenörskap är en dynamisk och social process, där individer, enskilt eller i samarbete, identifierar möjligheter och gör något med dem för att omforma idéer till praktiska och målinriktade aktiviteter i sociala, kulturella och ekonomiska sammanhang.
(Definition: Tillväxtverket, Sverige)

Mål för en entreprenörsvänlig skola

- ▶ Entreprenörmässighet och en entreprenörskultur genom-syrar all utbildning på alla utbildningsnivåer och förtydligas i läroplanen.
- ▶ Skolan erbjuder elever och studerande miljöer att utveckla kreativitet och nytänkande.
- ▶ Utveckling av sociala färdigheter stärks genom insatser tillsammans med hemmen.
- ▶ Elever och studerande har förmågan att kommunicera och marknadsföra sig själva.

Planerade insatser

- Grundskolans läroplan ses över och mål för kunskaper, färdigheter och kompetenser sätts utifrån ämnesövergripande perspektiv.
- Sambandet mellan konst, kultur, kreativitet och entreprenörskap lyfts fram i läroplanen på alla utbildningsnivåer.
- Lämpliga lärmiljöer med tanke på entreprenörskap skapas i samarbete med arbetslivet på alla utbildningsnivåer.
- Kursutbud i entreprenörskap/företagande med fokus på praktiskt genomförande erbjuds i all gymnasie- och högskoleutbildning.
- Lärarnas entreprenörskompetens utvecklas genom riktade fortbildningsinsatser.
- Former för fortsatt utvecklingsarbete kring utbildningsprogram som Ung företagsamhet ska utredas.
- Kontakten mellan studerande i Ålands gymnasiums skolor och inom skolorna ökas för att främja entreprenörmässig verksamhet under skoltiden.

HÅLLBARHET OCH ENTREPRENÖRSKAP

Världen är i stort behov av innovatörer och entreprenörer med hållbar utveckling i sinnet. I framtiden utförs arbete i internationella sammanhang och mångkulturella miljöer och vinst mäts i andra valutor än enbart ekonomiska. Två viktiga begrepp inom hållbar utveckling är socialt entreprenörskap och CSR – Corporate Social Responsibility. Det sociala entreprenörskapet går ut på att hitta affärsmässiga lösningar på hållbarhetsproblem. CSR innebär att applicera hållbarhetsprinciper på redan existerande företag.

... kall sta
... = 6x.
... kan du ju testa själv. Oke
... varit 3 år

... stämmer ju.

... sak som vi vet är att när pappan är 20 år ... (y+20) och
... mmer pappans ålder att vara 2 gånger så stor som barnets. De
... här: $(y + 20) = 2 \cdot (x + 20)$.

• Förenklar vi det kommer det att bli så här:

$$y + 20 = 2(x + 20)$$

$$y + 20 = 2x + 2 \cdot 20$$

$$y + 20 = 2x + 40$$

Jag tar bort parenteser

$$y + 20 - 20 = 2x + 40 - 20$$

$$y = 2x + 20$$

Tar bort 20 på båda sidorna

• Okej nu har vi två enkla ekvationer dvs.

$$y = 6x \quad (1)$$

$$y = 2x + 20 \quad (2)$$

Men hur ska man ta reda på vad y och x egentligen har för värden?
y är det samma som 6x kan vi sätta in 6x i ekvation nummer 2.

Då får vi $6x = 2x + 20$ Vilket man kan förenkla

Omvälvande framsteg - oanade möjligheter

Idag finns drygt åtta miljarder internetuppkopplade enheter i världen. Mellan 2014 och 2019 förutspås en tiodubbling av den globala mobila datatrafiken. Digitaliseringen förändrar världen i grunden. En digital skola måste flexibelt kunna möta den snabba förändringstakten.

Digital kompetens ska garanteras barn och ungdomar i den åländska skolan, som en förutsättning för livslångt lärande. Även vuxna behöver en god digital kompetens för att delta aktivt i samhälle och arbetsliv. Digital kompetens innebär att kritiskt kunna ta del av och använda informationssamhällets teknik i studier, arbetsliv och på fritiden.

Elever och studerande behöver även utveckla sin mediekunnighet – alltså förståelse för mediernas roll

och funktion i samhället, kunskap om vilka förhållanden som krävs för att medier ska kunna fylla sina funktioner samt förmåga att kritiskt värdera medieinnehåll utgående från de funktioner medierna bör fylla.

Digital kompetens och mediekunnighet utgör tillsammans begreppet medie- och informationskunnighet (MIK).

DIGITALISERING

Ordet härstammar från latinets *digitus* – finger – alltså det första som vi människor använde för att räkna på. Digitalisering används i dag vanligen i två olika betydelser.

Informationsdigitalisering innebär att analog information omvandlas till digital och därmed blir strukturerbar, sökbar och tillgänglig via digitala kanaler.

Samhällelig digitalisering är den omvälvande process som har gjort, gör och kommer att fortsätta göra det möjligt för människor och organisationer att kommunicera och utbyta information på helt nya sätt.

(Definition baserad på "En digital agenda i människans tjänst", Svenska Statens offentliga utredningar 2014)

Mål för en digitaliserad utbildning

- ▶ Alla medborgare har digital kompetens och mediekompetens som stöder det livslånga lärandet.
- ▶ Alla elever och studerande har god tillgång till relevanta digitala verktyg på alla utbildningsnivåer.
- ▶ Skolan bidrar till utvecklingen på det digitala området och drar nytta av nya metoder och verktyg.

Planerade insatser

- ▶ Mediekompetens beaktas på alla nivåer i utbildningssystemet.
- ▶ Skolans roll som aktör i informationssamhället utvecklas genom användning av digitala, kreativa och öppna lärmiljöer.
- ▶ Den digitala kompetensen bland vuxna stärks inom den fria bildningen.
- ▶ Digitala och inspirerande lärmiljöer utvecklas.
- ▶ Gemensamma digitala system för administration, uppföljning och kommunikation tas i bruk.
- ▶ Kunskaper i programmering införs i grundskolans undervisning.

HÅLLBARHET OCH DIGITALISERING

Digitalisering berör såväl ekologisk som ekonomisk och social hållbarhet. Nya arbetsarenor och -möjligheter skapas. Jobb vi känner till försvinner samtidigt som allt fler människor skapar stora värden utan att ha en anställning eller en fysisk produkt. Delningsekonomin gör det möjligt att nyttja våra resurser effektivare och smarta digitala innovationer kan driva hållbar tillväxt. Digitaliseringen förvandlar världen, precis som industrialiseringen på sin tid, men det går betydligt snabbare. Det är hög tid att sluta betrakta digitaliseringen som en revolution och istället börja utnyttja dess möjligheter.

LEDORD: FLEXIBILITET

Nya vägar till goda resultat

Vi är olika och vi lär olika. Den flexibla skolan tar hänsyn till den enskilda individens behov och förutsättningar. Flexibilitet kan innebära individuella studievägar men även valet av undervisningsmetoder, form, tid och rum.

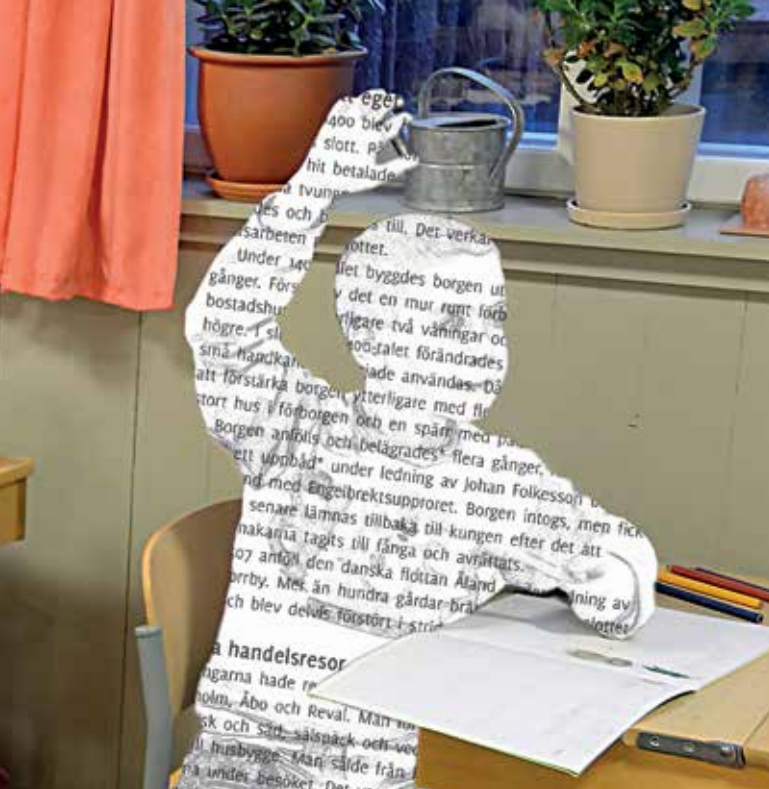
Den flexibla skolan beaktar skillnader på olika stadier av skol- och utbildningssystemet från förundervisningen och grundskolan till högskolan och vuxenutbildningen. I det flexibla utbildningssystemet organiseras undervisning och utbildning utifrån den enskilda individens behov och förutsättningar. Flexibilitet kan innebära individuella studievägar men även valet av undervisningsmetoder, form, tid och rum.

Genom att utforma undervisningen kring större teman och helheter i relevanta lärmiljöer strävar vi till att öka elevernas och studerandes trivsel, moti-

vation och lust att lära. Flexibla utbildningsvägar och examina minskar även överlappande utbildningar och effektiviserar användningen av utbildningens resurser. Ett större kursutbud kan nås genom samarbete med skolor utanför Åland.

Förutsättningar för det livslånga lärandet är att all utbildning och allt kunnande tas tillvara oberoende av var och när lärandet har skett. Validering av tidigare förvärvad kompetens och tillgodoräknande av kunskap ska prioriteras och möjliggöras i hela utbildningssystemet.

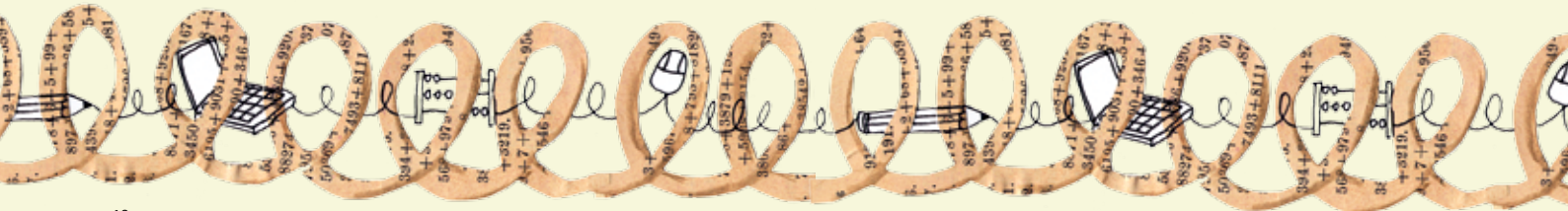

Mål för ökad flexibilitet i utbildningen

- ▶ Flexibla studievägar för både barn, unga och vuxna ger möjlighet till individanpassade studier.
- ▶ Vuxenutbildningen beaktar vuxnas behov av kompetensutveckling.

FLEXIBILITET

Synonymer: rörlighet, böjlig-
het, smidighet, anpassbarhet,
månsidighet.

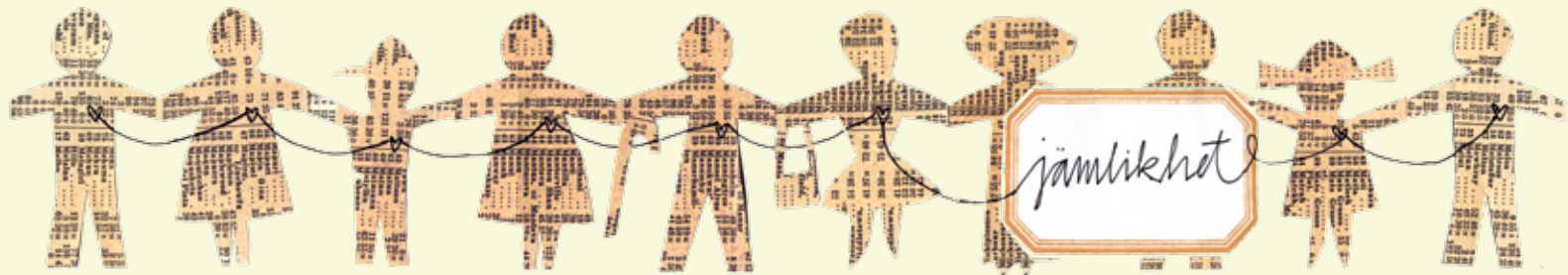
LEDORD: JÄMLIKHET OCH JÄMSTÄLLDHET

Lika god utbildning för alla

På Åland ska undervisningen vara lika god för alla. Alla elever och studerande ges möjlighet att utifrån sina förutsättningar utveckla en god hälsa, inkomst och möjlighet att påverka. Skolan är jämlik och organiseras enligt individens behov.

Den åländska utbildningen ska på alla nivåer, från grundskola till gymnasium och vuxenutbildning, vara likvärdig för alla. Ingen ska diskrimineras på grund av kön, ålder eller bakgrund. Särskilda behov av stöd eller specialundervisning ska beaktas.

Utbildningen ska ge studerande möjlighet att utveckla sina färdigheter utifrån de egna resurserna samtidigt som den ska förbereda för ett yrkesliv där de individuella lösningarna är färre eller saknas helt.

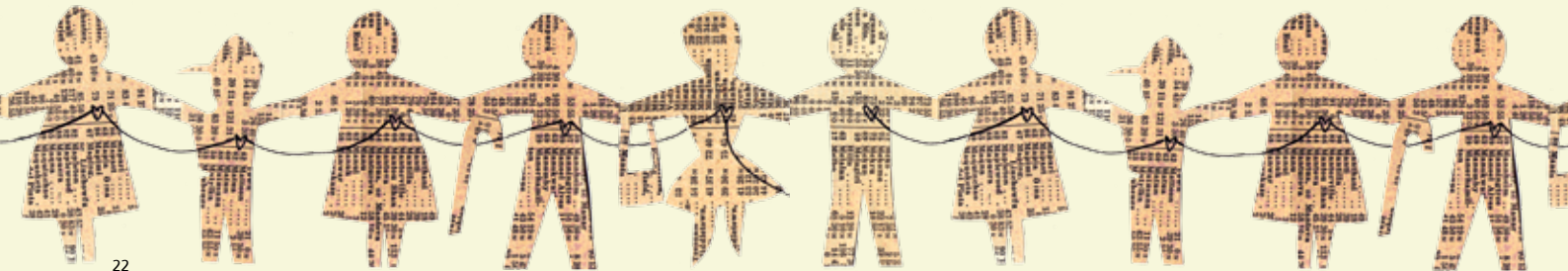

JÄMLIKHET/JÄMSTÄLLDHET

Begreppet jämlikhet innefattar alla människors lika rättigheter och möjligheter. Begreppet jämställdhet används då det handlar om relationer mellan könen.

Mål för en jämlik och jämställd utbildning

- ▶ En undervisning som är likvärdig för alla och organiseras enligt individens behov.
- ▶ Utbildningsutbudet är oberoende av kön, bakgrund och ålder samt beaktar särskilda behov.
- ▶ Skolan har resurser och beredskap att möta studerande som behöver särskilt stöd så att dessa kan ta del av utbildningar och få goda förutsättningar att ge sig ut i arbetslivet.
- ▶ Färre elever i grundskolan förs över till anpassad läroplan.

En skola som fungerar för alla

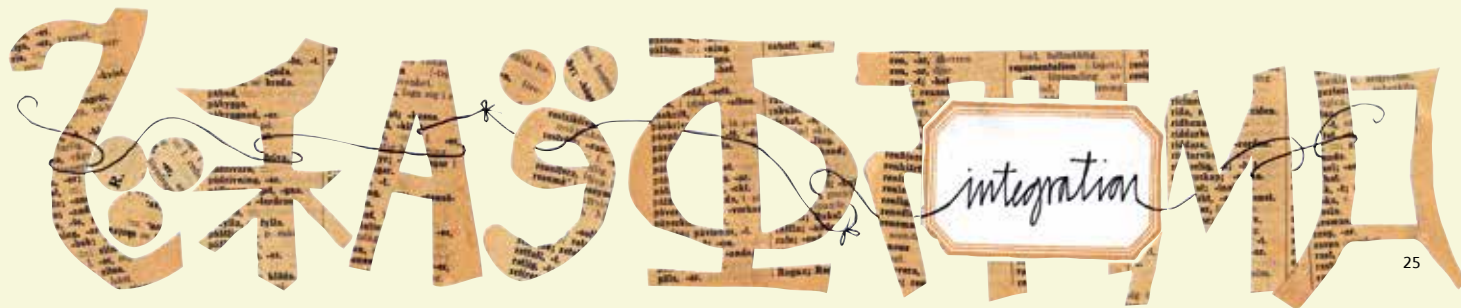
En integrerad skola ska fullvärdigt beakta även dem som på grund av bristande språkkunskaper har svårt att tillgodogöra sig undervisningen. Anpassningen till det åländska samhället och en ökad integration stärks genom insatser för att stärka hemspråket.

Skolan är en viktig grogrund för en fungerande integration av inflyttade vuxna och barn. Att lära sig förstå språket, arbetslivets och samhällets spelregler är en nyckel för att kunna ta sig in på arbetsmarknaden och bli en fullvärdig medborgare.

I nuläget erbjuds i grundskolan stödundervisning i svenska under fem år efter att eleven anlänt, men många som anländer till grundskolan sent har ändå bristande språkfärdigheter då de fullgjort läroplikten.

På gymnasienivå saknas strategi och redskap för fördjupning i svensk-kunskaperna för inflyttade. För vuxna ordnas integrationsutbildning av Medborgarinstitutet i Mariehamn.

Efterfrågan på frivillig integrationsutbildning kommer sannolikt att öka. För att fler inflyttade ska kunna tillgodogöra sig gymnasieutbildning behövs en bättre koordinering mellan olika utbildningar.

INTEGRATION

används särskilt för att beteckna de sociala processer genom vilka minoriteter, t.ex. invandrade etniska grupper, slussas in i och blir delaktiga av det nya samhälle de flyttat till. Det kan gälla deras arbets- och bostadsmarknad, skola och utbildning eller deras sociala, kulturella och politiska liv.

Mål för ett integrerat utbildningssystem

- ▶ Stärkt förmåga att kommunicera och förstå arbetslivets och samhällets spelregler hos elever och studerande.
- ▶ Inflyttade vuxna kan snabbt ta sig ut i samhället som fullvärdiga medborgare.
- ▶ Alla inflyttade barn klarar av att genomföra grundskolan.
- ▶ Integrationsutbildningen lägger grunden för fortsatt utbildning på alla nivåer och för att komma in på arbetsmarknaden.

ÅLANDS LANSKAPSREGERING

Ålands Landskapsregering antog 26.6.2015
ett utbildningspolitiskt program för landskapet.
Denna publikation beskriver programmet.

Utbildnings- och kulturavdelningen

www.regeringen.ax/utbildning-larande

integration

digitalisering

hållbarhet

nitrogenårskap

flexibilitet

jämlikhet